

DOĐU VE GÜNEYDOĐU ANADOLU BÖLGEŐİ SİYASAL GÜNDEM VE EĞİLİM ARAŐTIRMA RAPOR ÖZETİ

Sosyo Politik Saha AraŐtırmaları Merkezi **14-23 Ağustos 2020 tarihleri arasında** Dođu Ve Güney Dođu Bölgelerine bağlı 13 kentte seçmen eğilimlerine dair bir saha araŐtırması yapmıŐtır. Bölgedeki seçmen eğilim ve davranıŐlarını, Türkiye'nin temel sorunlarına ve çözümlerine dönük seçmenin tutum, algı ve eğilimlerini ölçmeyi amaçlayan çalıŐma online ortamda gerçekteŐmiştir. HDP seçmeninin en çok bulunduğu illerden olan; Diyarbakır, Van, Batman, Hakkâri, Mardin, Őırnak, Őanlıurfa, Ağrı, Bitlis, Iğdır, Kars, MuŐ, Siirt, kentlerinde toplam **918 kiŐi** ile gerçekteŐtirilmiŐtir.

İlk bölümde yer alan demografik yanıtla ra göre;

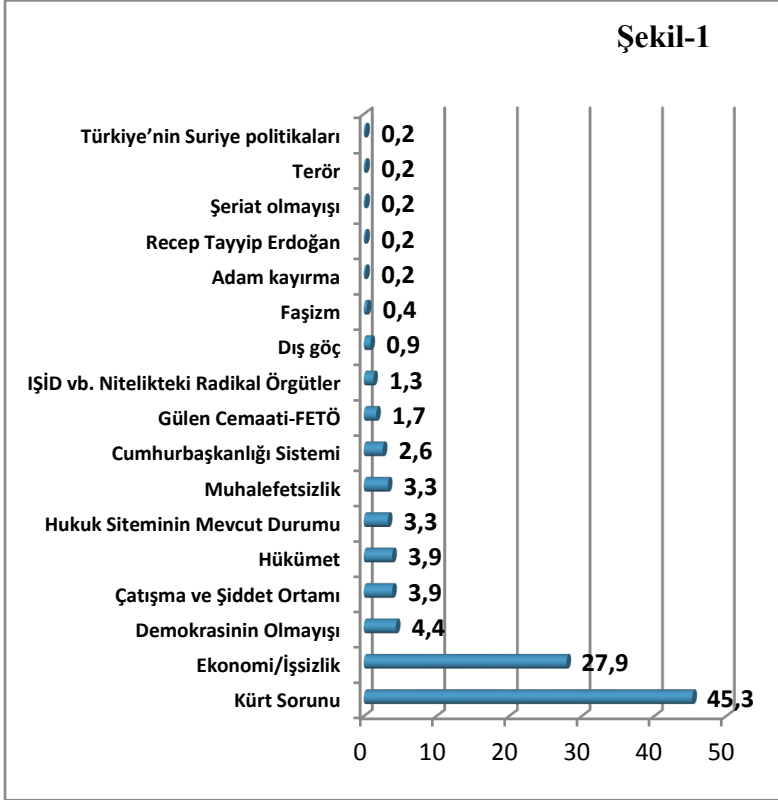
Katılımcıların **%73,2'si** “Erkek”, **%26,8'i** ise “Kadınlardan” oluŐmuŐtur. Her yaŐtan katılım olmakla birlikte ankete en çok katılan yaŐ grupları; **%39,2 ile** “25-34 ” yaŐ grubu ile **%29,4** “35-44 ” yaŐ grubudur.

%50,6'sı “Üniversite”, **%8,1'i** “Lisansüstü” mezunu olan katılımcıların hane aylık geliri ortalamalarında öne çıkan ilk iki oran **%26,4'ü ile** “5001 TL ve üzeri” geliri olanlar ile, **%23,5'i** “2001-3000 TL”dir.

Pek çok dal ve meslekte çalıŐan olmakla birlikte katılımcıların çalıŐma durumunun ilk 3 sırası Őöyledir; **%15'i** “Devlet Memuru, Őef, Müdür vs.”, **%15'i** “İŐsiz, İŐ Arıyor”, **%12,9'u** “İŐçi.

Hane içinde ağırlıklı olarak %55,1'i “Kurmancı” dilini konuŐtuđunu söylerken; **%37,2'si** “Türkçe”, **%6,3'ü** “Kurmanckî/Zazakî”, **%0,7'si** “Kelhuri”, **%0,7'si** “Arapça” dillerini konuŐtuklarını söylemiŐtir. Katılımcılara sorulan sorular ve yanıtla ra Őöyledir:

SİZCE TÜRKİYE’NİN EN ÖNEMLİ 1. ÖNCELİKLI SORUNU NEDİR?

Katılımcıların; %45,3'ü "Kürt Sorunu", %27,9'u "Ekonomi/İşsizlik", %4,4'ü "Demokrasinin Olmayışı", %3,9'u "Çatışma ve Şiddet Ortamı", %3,9'u "Hükümet", %3,3'ü "Hukuk Sisteminin Mevcut Durumu", %3,3'ü "Muhalefetsizlik" %2,6'sı "Cumhurbaşkanlığı Sistemi", %1,7'si "Gülen Cemaati/FETÖ", %1,3'ü "İŞİD vb. Nitelikteki Radikal Örgütler" yanıtlarını vermiştir.. (Şekil-1)

*Çalışmanın Detaylarını Grafikten Görebilirsiniz.

SİZCE TÜRKİYE’NİN EN ÖNEMLİ 1. ÖNCELİKLİ SORUNU NEDİR? (%) *
24 HAZİRAN 2018’DE GERÇEKLEŞEN GENEL SEÇİMLERDE HANGİ PARTİYE OY VERDİNİZ? (%)

		24 HAZİRAN 2018’DE GERÇEKLEŞEN GENEL SEÇİMLERDE HANGİ PARTİYE OY VERDİNİZ? (%)							TOPLAM	
		AKP	CHP	HDP	HÜDA-PAR	İYİ PARTİ	MHP	Oy Kullanmadım	SAADET PARTİSİ	
SİZCE TÜRKİYE’NİN EN ÖNEMLİ 1. ÖNCELİKLİ SORUNU	Adam kayırma	1,40%								0,20%
	Cumhurbaşkanlığı Sistemi	1,40%	4,80%	3,30%						2,60%
	Çatışma ve Şiddet Ortamı	4,10%	19,00%	2,60%				6,10%		3,90%
	Demokrasinin Olmaması	1,40%	4,80%	6,00%						4,50%
	Dış göç	4,10%		0,30%						0,90%
	Ekonomi/İşsizlik	50,00%	47,60%	19,50%				38,80%	100,00%	27,90%
	Faşizm							4,10%		0,40%
	Gülen Cemaati-FETÖ	5,40%					75,00%	2,00%		1,70%
	Hukuk Sisteminin Mevcut Durumu	4,10%		2,30%				10,30%		3,30%
	Hükümet	2,70%	9,50%	2,90%		100,00%		8,20%		3,90%
	İŞİD vb. Nitelikteki Radikal Örgütler	6,50%		0,30%						1,30%
	Kürt Sorunu	6,70%	14,30%	60,60%	100,00%			26,50%		45,30%
	Muhalefetsizlik	10,80%		1,60%			25,00%	2,00%		3,30%
	Recep Tayyip Erdoğan			0,30%						0,20%
	Şeriat olmayışı							2,00%		0,20%
	Terör	1,40%								0,20%
Türkiye’nin Suriye politikaları			0,30%						0,20%	
TOPLAM		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

AKP’ye oy veren katılımcıların; %50’si Ekonomi/İşsizlik, %10,8’i Muhalefetsizlik, %6,7’si Kürt Sorunu;

CHP’ye oy veren katılımcıların; %47,6’sı Ekonomi/İşsizlik, %19’u Çatışma ve Şiddet Ortamı, %14,3’ü Kürt Sorunu;

HDP’ye oy veren katılımcıların; %60,6’sı Kürt Sorunu, %19,5’i Ekonomi/İşsizlik, %6’sı Demokrasinin Olmaması;

HÜDA-PAR’a oy veren katılımcıların; %100’ü Kürt Sorunu;

İYİ-PARTİ’ye oy veren katılımcıların; %100’ü Hükümet;

MHP’ye oy veren katılımcıların; %75’i Gülen Cemaati-FETÖ, %25’i Muhalefetsizlik;

Saadet Partisine oy veren katılımcıların; %100’ü Ekonomi/İşsizlik yanıtlarını vermişlerdir.

SİZCE TÜRKİYE'NİN EN ÖNEMLİ 1.ÖNCELİKLİ SORUNU NASIL ÇÖZÜLÜR? *SİZCE TÜRKİYE'NİN EN ÖNEMLİ 1.ÖNCELİKLİ SORUNU NEDİR?

	SİZCE TÜRKİYE'NİN EN ÖNEMLİ 1.ÖNCELİKLİ SORUNU NEDİR?																TOPLAM
	Adam kayırma	C. başkanlığı Sistemi	Çatışma ve Şiddet Ortamı	Demokrasinin Olmaması	Dış göç	Ekonomi/İşsizlik	Faşizm	Gülen Cemaati-FETÖ	Hukuk Sisteminin Mevcut	Hükümet	İŞİD vb. Nitelikteki Radikal	Kürt Sorunu	Muhalefet-sizlik	Recep Tayyip Erdoğan	Şeriat olmayışı	Terör	
Bağımsız yargı								80,00%	5,60%		1,40%						3,50%
Cumhurbaşkanlığı sistemi değişikliği	25,00%	11,10%				0,80%											1,30%
Çözülmez				5,00%		1,60%			11,10%		1,00%	20,00%					2,20%
Çözüm sürecine dönüş/Baş-Müzakerenin başlaması											26,00%						11,80%
Devlete sızmalarını önleyerek								25,00%									0,40%
Devlette harcamalarında tasarruf						2,30%											0,70%
Ekonomi politikalarının değişmesiyle						16,40%											4,60%
Erken seçim			5,60%			2,30%					0,50%						1,10%
Eşit ve Demokratik bir sistem	16,70%	11,10%	25,00%			11,70%		13,30%	5,60%		6,30%						8,70%
Eşitlikçi yeni bir anayasa			5,60%	15,00%		2,30%	50,00%				9,60%						6,10%
Fikrim yok	100,00%	8,30%	22,20%	10,00%	50,00%	10,20%	50,00%		5,60%		4,30%	40,00%				100,00%	8,90%
Hükümet değişimi		16,70%	22,20%	10,00%		14,80%		6,70%	72,20%		1,00%		100,00%				9,60%
İslami hükümlerle														100,00%			0,20%
İstihdam ve Üretime dayalı politikalar						28,10%											7,80%
Liyakat				5,00%		8,60%		25,00%				13,30%					3,50%
Muhalefet liderlerinin değişimi												26,70%					0,90%
Muhataplar arası (Öcalan-Örgüt/Devlet) diyalog-müzakere			11,10%								16,80%						8,10%
Özerklik			11,10%	30,00%							30,30%						15,50%
Parleментар sisteme dönüşle	33,30%					0,80%					2,90%						2,40%
Terörle mücadele								50,00%		83,30%						100,00%	2,20%
Ülkeye girişleri engellenmeli					50,00%					16,70%							0,70%
TOPLAM	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

“Sizce Türkiye’nin En Önemli 1.Öncelikli Sorunu Nasıl Çözülür?” ile “Sizce Türkiye’nin En Önemli 1.Öncelikli Sorunu Nedir?” sorusunun karşılaştırmasına baktığımızda;

Kürt Sorununu 1.Öncelikli sorun olarak görenlerin; **%30,3’ü** “Özerklik”, **%26’sı** “Çözüm Sürecine Dönüş/Barış-Müzakerenin Başlaması”, **%16,8’i** “Muhataplar Arası (Öcalan-Örgüt/Devlet) Diyalog-Müzakere”, **%9,6’sı** “Eşitlikçi Yeni Bir Anayasa”;

Ekonomi ve İşsizliği 1.Öncelikli sorun olarak görenlerin; **%28,1’i** “İstihdam ve Üretime Dayalı Politikalar”, **%16,4’ü** “Ekonomi Politikalarının Değişmesiyle”, **%14,8’i** “Hükümet Değişimi”, **%11,7’si** “Eşit ve Demokratik Bir Sistem”;

Demokrasinin Olmayışını 1.Öncelikli sorun olarak görenlerin; **%30’u** “Özerklik”, **%25’i** “Eşit ve Demokratik Bir Sistem”, **%15’i** “Eşitlikçi Yeni Bir Anayasa”, **%10’u** “Hükümet Değişimi” ;

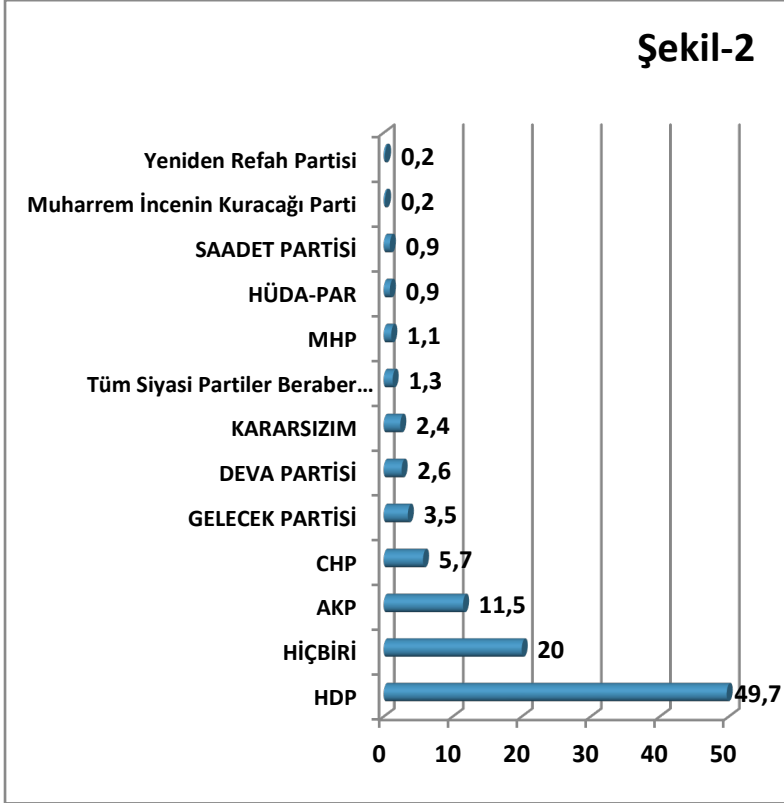
Çatışma ve Şiddet Ortamını 1.Öncelikli sorun olarak görenlerin; **%22,2’si** “Hükümet Değişimi”, **%22,2’si** “Fikrim Yok”, **%11,1’i** “Özerklik”, **%11,1’i** “Muhataplar Arası (Öcalan-Örgüt/Devlet) Diyalog-Müzakere”, **%11,1’i** “Eşit ve Demokratik Sistem”, **%11,1’i** “Cumhurbaşkanlığı Sistemi Değişikliğiyle”;

Cumhurbaşkanlığı Sistemini 1.Öncelikli sorun olarak görenlerin; **%33,3’ü** “Parlamerter Sisteme Dönüşle”, **%25’i** “Cumhurbaşkanlığı Sistemi Değişikliği”, **%16,70’si** “Eşit ve Demokratik Bir Sistem”, **%16,7’si** “Hükümet Değişimini” çözüm olarak görmektedir.

***Çalışmanın Detaylarını Önceki Sayfada Yer Alan Tablodan Görebilirsiniz.**

**** Soru, katılımcılara açık uçlu soru şeklinde yöneltilmiştir.**

SORUNLARI ÇÖZMEYE EN YAKIN PARTİ SİZCE HANGİSİ?(%)

Katılımcıların; **%49,7'si**
“HDP”, **%20'si**
“Hiçbiri”, **%11,5'i**
“AKP”, **%5,7'si** “CHP”, **%3,5'i**
“GELECEK PARTİSİ”, **%2,6'sı**
“DEVA PARTİSİ” yanıtlarını
vermiştir. (**Şekil-2**)

***Çalışmanın Detaylarını Grafikten Görebilirsiniz.**

SORUNLARI ÇÖZMEYE EN YAKIN PARTİ SİZCE HANGİSİ? (%) *
24 HAZİRAN 2018'DE GERÇEKLEŞEN GENEL SEÇİMLERDE HANGİ PARTİYE OY VERDİNİZ? (%)

		24 HAZİRAN 2018'DE GERÇEKLEŞEN GENEL SEÇİMLERDE HANGİ PARTİYE OY VERDİNİZ? (%)							TOPLAM	
		AKP	CHP	HDP	HÜDA-PAR	İYİ PARTİ	MHP	Oy Kullanmadım	SAADET PARTİSİ	
SORUNLARI ÇÖZMEYE EN YAKIN PARTİ SİZCE HANGİSİ? (%)	AKP	55,40%	4,80%	2,00%	100,00%			8,20%		11,50%
	CHP	4,10%	66,70%	2,50%				2,00%		5,70%
	DEVA PARTİSİ	9,50%		1,00%				2,00%	50,00%	2,60%
	GELECEK PARTİSİ	9,30%	9,40%	0,70%		100,00%		8,30%		3,50%
	HDP			73,60%				4,10%		49,70%
	HİÇBİRİ	6,80%	14,30%	16,90%				65,30%		20,00%
	HÜDA-PAR	5,40%								0,90%
	KARARSIZIM	2,70%		2,00%				6,10%		2,40%
	MHP						100,00%	2,00%		1,10%
	Muharrem İncenin Kuracağı Parti			0,30%						0,20%
	SAADET PARTİSİ	1,40%		0,70%					50,00%	0,90%
	Tüm Siyasi Partiler Beraber Çözmeli	5,40%	4,80%	0,30%						1,30%
	Yeniden Refah Partisi							2,00%		0,20%
TOPLAM		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

AKP'ye oy veren katılımcıların; %55,4'ü AKP, %9,5'i DEVA PARTİSİ, %9,3'ü GELECEK PARTİSİ;

CHP'ye oy veren katılımcıların; %66,7'si CHP, %14,3'ü HİÇBİRİ, %9,4'ü GELECEK PARTİSİ;

HDP'ye oy veren katılımcıların; %73,6'sı HDP, %16,9'u HİÇBİRİ, %2,5'i CHP;

HÜDA-PAR'a oy veren katılımcıların; %100'ü HÜDA-PAR;

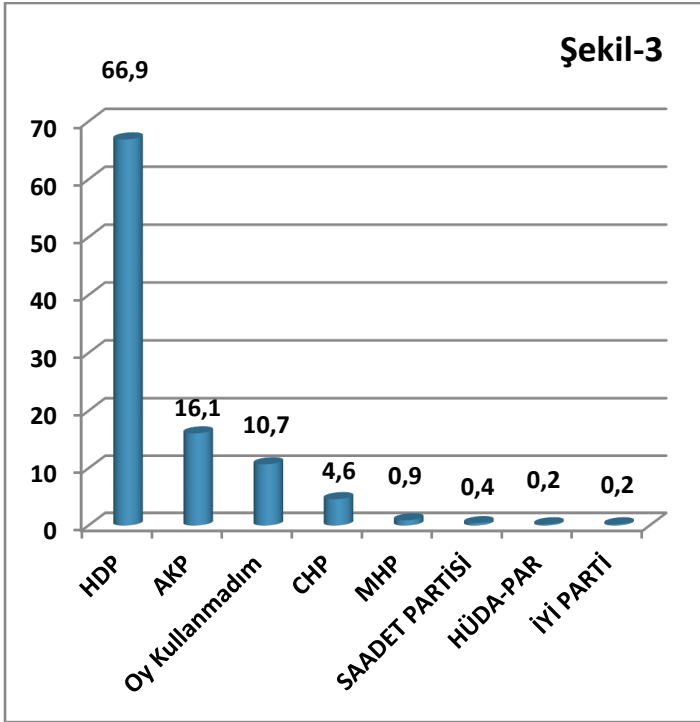
İYİ-PARTİ'ye oy veren katılımcıların; %100'ü GELECEK PARTİSİ;

MHP'ye oy veren katılımcıların; %100'ü MHP;

Saadet Partisine oy veren katılımcıların; %50'si DEVA PARTİSİ, %50'si SAADET PARTİSİ yanıtlarını vermişlerdir.

***Çalışmanın Detaylarını Grafikten Görebilirsiniz.**

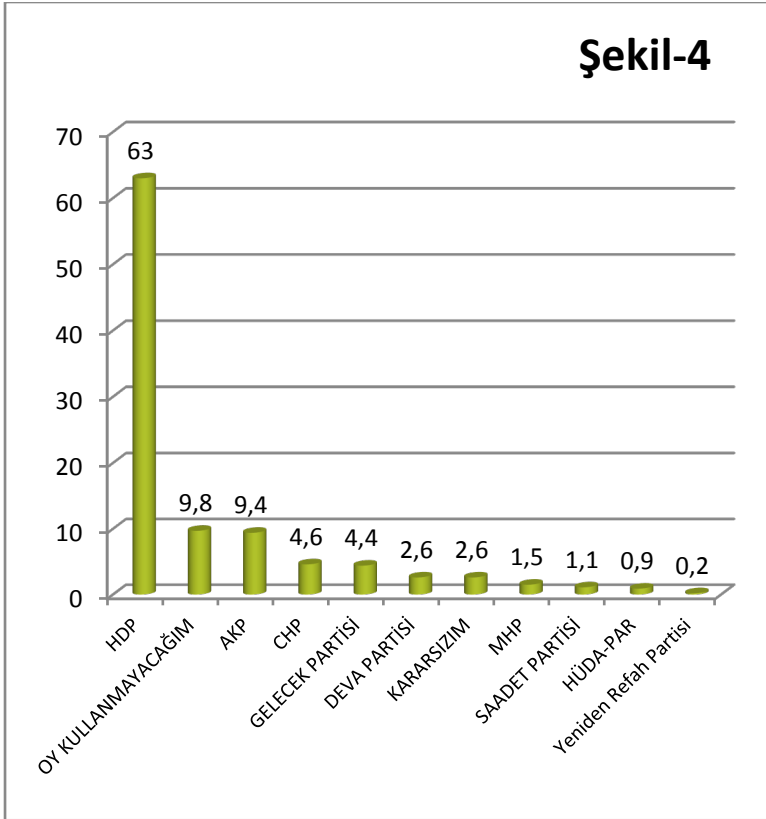
24 HAZİRAN 2018'DE GERÇEKLEŞEN GENEL SEÇİMLERDE HANGİ PARTİYE OY VERDİNİZ?(%)

Katılımcıların; **%66,9'u** "HDP", **%16,1'i** "AKP", **%10,7'si** "Oy Kullanmadım" **%4,6'sı** "CHP", **%0,9'u** "MHP", **%0,4'ü** "Saadet Partisi", **%0,2'si** "HÜDA-PAR", **%0,2'si** ise "İyi Parti" yanıtlarını vermiştir. (**Şekil-3**)

***Çalışmanın Detaylarını Grafikten Görebilirsiniz.**

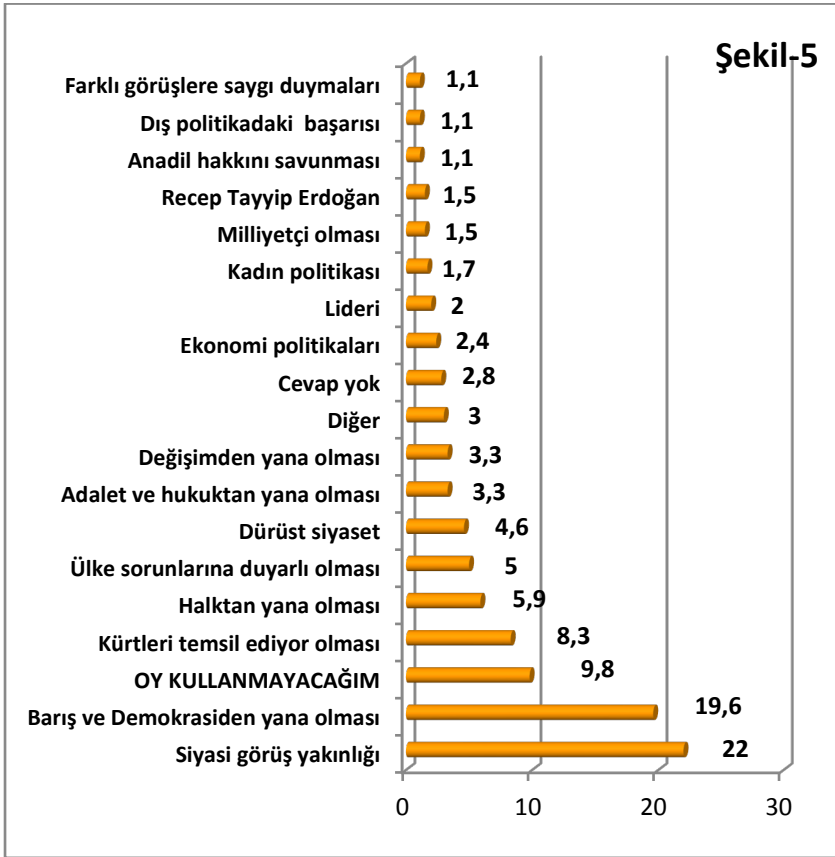
BU PAZAR BİR GENEL SEÇİM OLSA HANGİ PARTİYE OY VERİRSİNİZ? (%)

Katılımcıların; %63'ü
“HDP”, %9,8’si “Oy
Kullanmayacağım”, %9,4’ü
“AKP”, %4,6’sı “CHP”, %4,4’ü
“Gelecek Partisi”, %2,6’sı “DEVA
Partisi”, %2,6’sı
“Kararsızım”, %1,5’i
“MHP”, %1,1’i “Saadet
Partisi”, %0,9’u “HÜDA-
PAR”, %0,2’si ise “Yeniden Refah
Partisi” yanıtlarını vermiştir.

Şekil-4

OY VERECEĞİNİZ SİYASİ PARTİYİ TERCİH ETMENİZİ SAĞLAYAN EN ÖNEMLİ ETKEN NEDİR? (%)

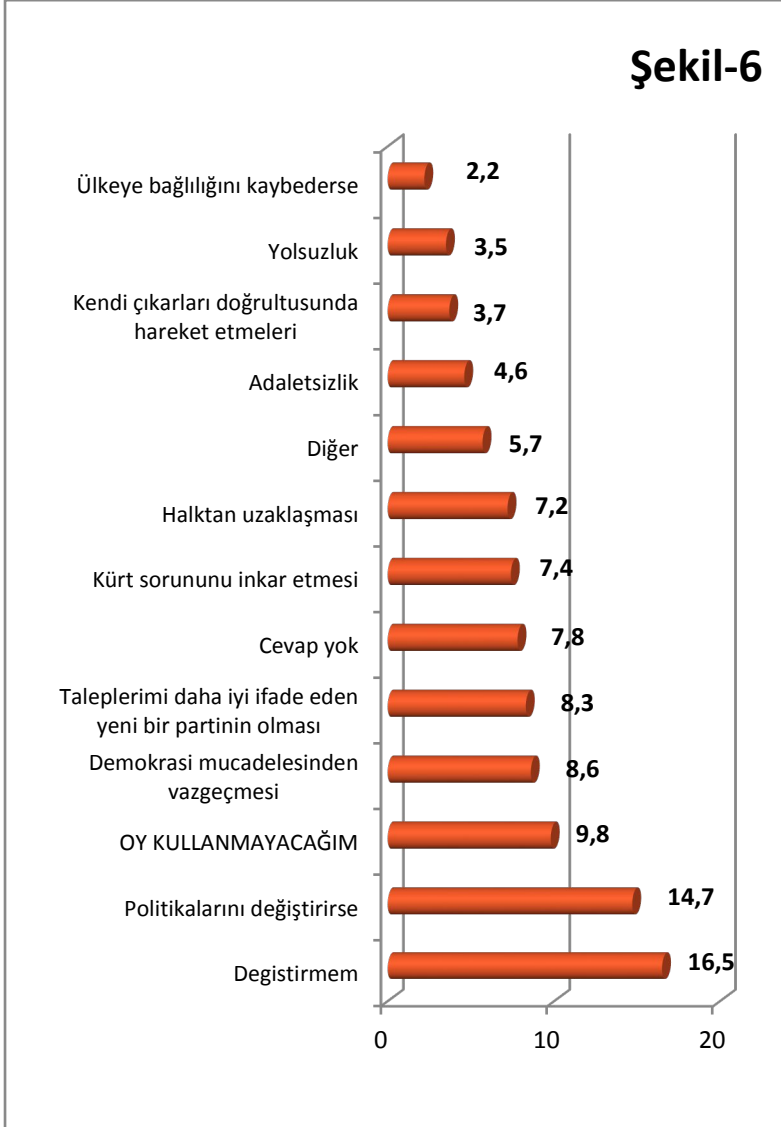

Katılımcıların; %22'si "Siyasi Görüş Yakınlığı", %19,6'sı "Barış ve Demokrasiden Yana Olması", %9,8'i "Oy Kullanmayacağım", %8,3'ü "Kürtleri Temsil Ediyor Olması", %5,9'u "Halktan Yana Olması", %5'i "Ülke Sorunlarına Duyarlı Olması", %4,6'sı "Dürüst Siyaset", %3,3'ü "Adalet ve Hukuktan Yana Olması", %3,3'ü "Değişimden Yana Olması" şeklinde yanıt vermiştir. (Şekil-5)

*Çalışmanın Detaylarını Grafikten Görebilirsiniz.

OY VERDİĞİNİZ SİYASİ PARTİYİ DEĞİŞTİRMENİZE NEDEN OLACAK EN ÖNEMLİ ETKEN NEDİR?(%)

Şekil-6

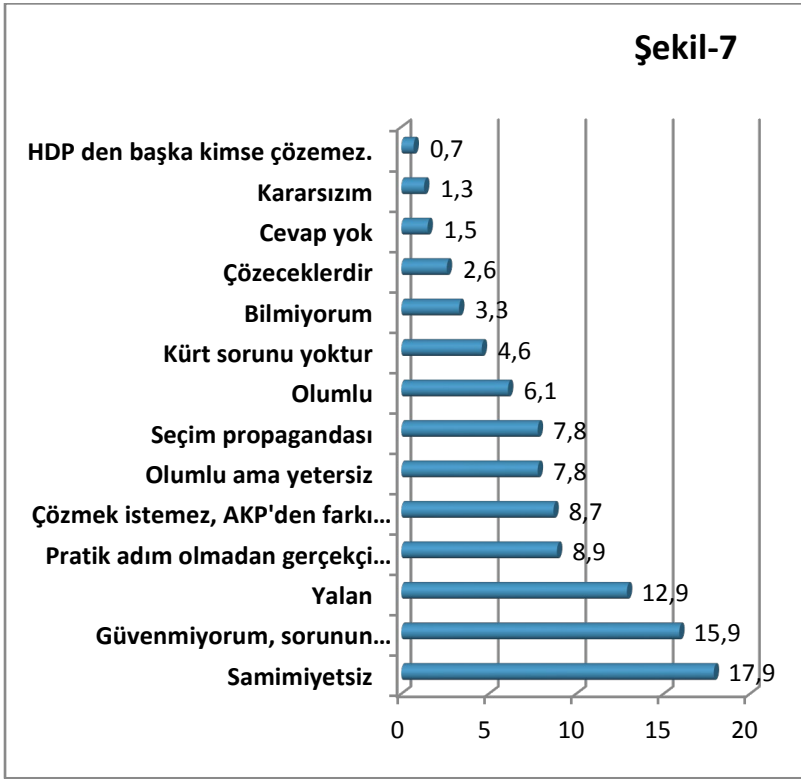

Katılımcıların; %16,5'i "Değıştirmem", %14,7'si "Politikalarını Değıştirirse", %9,8'i "Oy Kullanmayacağım", %8,6'sı "Demokrasi Mücadelesinden Vazgeçmesi", %8,3'ü "Taleplerimi Daha İyi İfade Eden Yeni Bir Partinin Olması", %7,4'ü "Kürt Sorununu İnkâr Etmesi", %7,2'si "Halktan Uzaklaşması", %4,6'sı "Adaletsizlik", %3,7'si "Kendi Çıkarları Doğrultusunda Hareket Etmeleri" şeklinde yanıt vermiştir.

(Şekil-6)

***Çalışmanın Detaylarını Grafikten Görebilirsiniz.**

CHP’NİN SON KONGRESİNDE “KÜRT SORUNUNU BİZ ÇÖZECEĞİZ” BEYANINI NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?

Katılımcıların; %17,9'u, "Samimiyetsiz", %15,9'u "Güvenmiyorum, Sorunun Kaynağı CHP", %12,9'u "Yalan", %8,9'u "Pratik Adım Olmadan Gerçekçi Bulmuyorum", %8,7'si "Çözmek İstemez, AKP'den Farkı Yok", %7,8'i "Olumlu Ama Yetersiz", %7,8'i "Seçim propagandası", %6,1'i "Olumlu" şeklinde yanıt vermiştir.

(Şekil-7)

*Çalışmanın Detaylarını Grafikte Görebilirsiniz.

CHP’NİN SON KONGRESİNDE “KÜRT SORUNUNU BİZ ÇÖZECEĞİZ” BEYANINI NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ? (%) * 24 HAZİRAN 2018’DE GERÇEKLEŞEN GENEL SEÇİMLERDE HANGİ PARTİYE OY VERDİNİZ? (%)

		24 HAZİRAN 2018’DE GERÇEKLEŞEN GENEL SEÇİMLERDE HANGİ PARTİYE OY VERDİNİZ? (%)								TOPLAM
		AKP	CHP	HDP	HÜDA-PAR	İYİ PARTİ	MHP	Oy Kullanmadım	SAADET PARTİSİ	
CHP’NİN SON KONGRESİNDE “KÜRT SORUNUNU BİZ ÇÖZECEĞİZ” BEYANINI NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ? (%)	Bilmiyorum	4,10%		2,30%				10,20%		3,30%
	Cevap yok		14,30%	0,70%				4,10%		1,50%
	Çözeceklerdir	2,70%	9,50%	2,00%				4,10%		2,60%
	Çözmek istemez, AKP’den farkı yok.	4,10%		10,40%				8,20%	50,00%	8,70%
	Güvenmiyorum, sorunun kaynağı CHP.	8,10%	9,50%	17,30%	100,00%			22,40%		15,90%
	HDP den başka kimse çözemaz.			1,00%						0,70%
	Kararsızım			2,00%						1,30%
	Kürt sorunu yoktur	13,50%	14,30%	0,30%			75,00%	8,20%		4,60%
	Olumlu	6,80%	19,00%	4,60%		100,00%		8,20%		6,10%
	Olumlu ama yetersiz	2,70%	14,30%	8,80%				8,20%		7,80%
	Pratik adım olmadan gerçekçi bulmuyorum	4,10%	9,50%	11,10%				4,10%		8,90%
	Samimiyetsiz	20,30%	4,80%	19,50%				10,20%	50,00%	17,90%
	Seçim propagandası	8,10%		9,10%			25,00%	2,00%		7,80%
	Yalan	25,70%	4,80%	11,10%				10,20%		12,90%
TOPLAM		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

*Çalışmanın Detaylarını Tablodan Görebilirsiniz.